

Toekomstverkenning Kennis

Agenda voor de toekomst

In 2011 heeft Trendbureau Overijssel de Toekomstverkenning Kennis uitgevoerd. Welke opgaven voor Overijssel komen uit deze Toekomstverkenning Kennis? Hieronder worden de belangrijkste genoemd. De eerste drie onderwerpen zijn eveneens onderwerp voor vervolgonderzoek in 2012

1. ICToop Overijssel

De snelle ontwikkelingen in de ICT zullen nog een tijdje doorgaan, en krijgen steeds meer ruimtelijk-economische effecten. Denk bijvoorbeeld aan de effecten van Internet op winkels - en vervolgens de consequenties voor stadscentra en dorpskernen. Maar veel meer voorbeelden zijn mogelijk.

2. Balans Overijssel

De markt voor wijsheid of levenskunst groeit. Dat heeft te maken met de vergrijzing. Maar de trend om voor meer dan alleen economische waarden te leven lijkt groter dan dat. Overijssel heeft een traditie in dit veld - denk aan de Nieuwe Devotie, waar de burgemeesters van Deventer en Zwolle vorig jaar een convenant over ondertekenden of de geschiedenis van uitgeverij en boeken in deze provincie. Kan Overijssel hier actiever op inspelen, met bijvoorbeeld zijn landgoederen en het nieuwe noaberschap?.

3. Leerschool Overijssel

Het onderwijs verandert. Dat heeft een aantal redenen. ICT maakt nieuwe onderwijsvormen mogelijk. Daarnaast wordt de relatie tussen aanbod en vraag op de arbeidsmarkt spannend. En ten derde decentraliseert het rijk een aantal taken die te maken hebben met het onderwijs. Denk aan passend onderwijs, het sociale beleid, en het regionale economisch beleid.

4. Innovatie en valorisatie

Innovatie en valorisatie blijven belangrijk. Het is de vraag of het Nederlandse sectorbeleid daarbij het meest effectief zal blijken. Europa kiest er nadrukkelijk voor de innovatie te focussen op een aantal maatschappelijke opgaven. Dat is directiever, en dat is een nadeel. Aan de andere kant levert het een 'man on the moon'-dynamiek op die het overwegen waard is.

5. Gepersonaliseerde Productie

De verdere ontwikkelingen in de ICT zullen de klant meer macht geven. Nu kunnen klanten zelf schoenen en T-shirts ontwerpen – over een tijdje zullen de expertsystemen zo klantvriendelijk zijn dat mensen zelf hun huizen en energievoorziening vanuit huis kunnen ontwerpen. Dit gaat productieprocessen veranderen, en diensten. Overijssel kan deze beweging volgen, Overijsselse bedrijven zouden er ook op kunnen anticiperen door te zorgen dat zij de eerste zijn die dit soort diensten leveren.

6. Nieuwe netwerken

In een vergelijkbaar proces zullen burgers makkelijk in netwerken zèlf voor bijvoorbeeld hun zorg of informatie kunnen zorgen. Dat kan een antwoord zijn op de grotere zorgvraag die er als gevolg van de vergrijzing zal zijn. Tegelijk moeten er dan nog wel vele vragen worden opgelost. Hoe regel je dat mensen veilig de goede zorg kunnen regelen via informele netwerken? Hoe maak je die netwerken aantrekkelijk voor de consument? Overheden kunnen, gezien de bezuinigingen, baat hebben bij deze ontwikkeling.

7. Open data

Overheden en maatschappelijke organisaties zullen veel meer dan nu hun data beschikbaar stellen, maar lopen tegen vragen op van privacy, de garantie van betrouwbaarheid van gegevens, de eigendom van gegevens en concurrentie.

8. De geïnformeerde burger

De overheid is niet meer de meneer die alles weet. Het is overigens de vraag of dit ooit zo geweest is, of zo beleefd werd. Er zijn veel verwachtingen dat de geïnformeerde burger via 'crowdsourcing' ingeschakeld kan worden bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Er zullen ongetwijfeld experimenten mee worden gedaan. Er is echter twijfel of de beste ideeën op deze gratis wijze kunnen worden genereerd.

9. Wordt kennis een mening?

Een andere kant van de 'democratisering van kennis' is het fenomeen dat kennis ook wel als één van de meningen wordt beschouwd. Op het moment dat deskundigheid nauwelijks meer erkend wordt, dreigt een 'fact free' politieke discussie. Dit effect kan versterkt worden door het verdwijnen van redacties door de gratis verspreiding van nieuws. Het zal in de toekomst energie vragen om mensen voldoende mogelijkheden tot interpretatie en weging van nieuws te geven. Scholen zijn daarbij belangrijk, maar bijvoorbeeld ook bibliotheken.

10. Modern ambacht

Een ontwikkeling die al in volle gang is, maar ongetwijfeld nog zal voortduren: de herwaardering van de technici en de verzorgers. Grote vraag is of we de arbeidsproductiviteit van deze mensen, waar tekorten aan zullen bestaan, kunnen vergroten. Er zal veel energie gestoken moeten worden in nieuwe leertrajecten, ook naschools, waarbij over de hele linie VMBO, MBO, HBO en WO samenwerken met het bedrijfsleven en de talenten van Overijssel zo goed mogelijk ontwikkelen en gebruiken.

11. De automatisering van whitecollar jobs

Er vindt automatisering van 'whitecollar jobs' plaats, en dat gaat ongetwijfeld een vlucht nemen. Dat zal een deel van de oplossing van de krapte aan beroepsbevolking betekenen. Het is niet helemaal zeker dat de geprognosticeerde tekorten ook inderdaad zullen optreden. Wellicht dat de arbeidsmarkt dit vloeiend oppakt.

12. Herwaardering van niet-economische waarden

De vergrijsde samenleving zal belangstelling hebben voor zingevingvraagstukken en in het algemeen kennis en kunde over onderwerpen die niet direct in geld te vertalen zijn. Dat biedt kansen voor Overijssel, zowel in de sfeer van evenementen als in de sfeer van zorg en welzijn.